

A projekt záró kiadványa: **ISTER** A Duna régió összekapcsolása a római utak mentén

/Összefoglalás/

Az ISTER projekt célja egy 2000 éves örökség újjáélesztése azáltal, hogy a „római utakat” ismertté teszi, és a rómaiak nyomait követve gyalogosbarát útvonalat alakít ki. Az útvonal célja a helyi gazdaság újjáélesztése, a közösségek összekapcsolása saját örökségükkel, valamint az elhanyagolt területek átalakítása a Duna régió ökokulturális folyosójának központi, élettel teli pontjaivá.

Partnereink:

I. A projekt bemutatása

Az Interreg Duna Program által támogatott ISTER projekt a Duna régió országait köti össze a római kori örökség mentén. A Duna Régió egyik fontos célkitűzése a történelmi és régészeti helyszínek fejlesztése, turisztikai szempontú tudatos pozicionálása. Az ISTER projekt ezen belül az ókori Róma kulturális örökségére összpontosít. A projekt általános célja az, hogy az emberek újra felfedezzék a Duna mentén kiépített római úthálózatot és ökokulturális útvonalak jöjjenek létre. A római régészeti lelőhelyek bevonása fontos a projekt célkitűzéseinek eléréséhez, hiszen ezek a római úthálózat mentén helyezkednek el: fejlesztésükkel ismét hangsúlyt kapnak a római utak és a régészeti lelőhellyel

nem rendelkező területek is részesei lehetnek a turisztikai kínálatnak, előmozdíthatják a régiók fenntartható növekedését.

Az ISTER projekt tehát az Ókori Római Úthálózat újrafelfedezésére és újjáélesztésére összpontosít a Duna régió mentén, amely a kulturális és természeti örökség (ezen belül a római útvonalak) fenntartható használatán alapuló területfejlesztés előmozdításának egyik fő mozgatórugója. Az ISTER projekt a római utakat összekötő elemként kezeli, amelyek áthaladnak a Duna régió államhatárain, és megfelelő keretet biztosítanak a tapasztalatcsere és a közös fejlesztések számára.

II. Eredmények

1. Az érdekeltek többszintű csoportjának felállítása

Az ISTER projektben szereplő partnerek összetétele nagyon sokféle. Az érdekeltelek elemzése és bevonása földrajzi elhelyezkedésük, tudásuk, tapasztalataik és készségeik alapján történik, és ez minden partner esetében más és más. Ezért az érdekeltek feltérképezésének módszertani keretét tudományos szakértők által javasolt empirikus és elemző módszerek alapján egy újra-gondolt gyakorlati módszer alkalmazásával dolgoztuk ki. Összességében ez a módszertan egy egyszerűsített érdekeltelek kör elemzést tett lehetővé, amely figyelembe vette az adott ország specifikumait, a partnerek elérhetőségét és megszólíthatóságát valamint a projekt érdekeit.

Az érdekeltelek azonosítása és elemzése a fontosság/hatás mátrix alapján történt, hogy a nemzetközi iránymutatásokat követve kiválasszuk a legjobb megközelítést az egyes

érdekeltelek csoportjai számára. A közös, konzorciumi szintű módszertani iránymutatások és eszközök alapján minden területi partner elkészítette a helyi érdekeltelek térképét, amely a többszintű érdekeltelek csoportjának (MLSG; Multilayered Stakeholder Group) létrehozásának alapjául szolgált.

2. A római útvonalakról szóló katalógus és a Duna régió mentén fekvő települések

A katalógusban összegyűjtött adatok kibővítették a jelenlegi tudáskeretet azáltal, hogy átfogó képet adtak a meglévő adatbázisról, megalapozva a Duna-régió római útvonalainak örökségét tartalmazó, GIS-alapú területi Atlas-k kifejlesztését, amelyek segítettek elmélyíteni ennek az örökségnek a megértését.

A katalógus a következőkről nyújt információt:

- Az útvonalak kiinduló és végpontjai
- Kategória
- Római örökség típusa
- Eredet (évszázad/korszak/ időintervallum)
- Védelmi jelleg
- Helyszín és a behatárolt terület
- Tulajdonosi forma és tulajdonosok megnevezése
- Fizikai állapot/helyzet
- Helyreállítás típusa
- További tervek a területtel kapcsolatban

3. Közös Márkaépítési (Branding) Stratégia

A kulturális útvonalak a gazdasági fejlődés, a társadalmi kohézió és a transznacionális együttműködés motorjai.

A VIA ISTER Közös Márkaépítési Stratégiáját a Duna régióban azért dolgoztuk ki, hogy hatást gyakoroljon és új lehetőségeket nyisson a regionális fejlődés számára a római úthálózat által átszelt országokban.

A jelentés ajánlásokat, javaslatokat, lehetőségeket és legjobb gyakorlatokat tartalmaz, amelyek segítenek a márkaépítés és a láthatóság növelésében a Duna régió szintjén. A márka bevezetéséhez és népszerűsítéséhez ajánlott tevékenységek, tematikus kampányok, eszközök és taktikák a helyi körülményekhez és a végrehajtáshoz és érvényesítéshez rendelkezésre álló forrásokhoz igazodnak.

4. A római útvonalak örökségének Földrajzi Információs Rendszer (GIS) alapú területi atlasza a Dunai régióban

A római útvonalak Földrajzi Információs Rendszer alapú atlasza a Dunai régióban egy innovatív térképészeti webes alkalmazás a római útvonalakról a Dunai régió egész területén. Térbeli ábrázolást nyújt a római útvonalak örökségének rendelkezésre álló nyílt leltáráról, valamint a római településekre és az úthálózatra egyaránt alkalmazandó védelmi korlátokra vonatkozó releváns információkat ad, a Római Birodalom történetét a Duna régióban található római úthálózaton

és annak a természeti környezettel való kapcsolatán keresztül követi nyomon.

Az atlasz a következőket biztosítja:

- Adatbáziselemek lekérdezésének eszköze;
- Lehetőség az előre definiált lekérdezések megosztására;
- API (alkalmazásprogramozási felületet) -interfész az adatok megosztásához (gépi hozzáférés és az adatok letöltése);
- Lehetőség multimédiás anyagok hozzáadására az egyes funkciókhoz (pl. fotók, cikkek, leírások);
- Az adatbázis és a kapcsolódó médiaanyagok áttekintése.

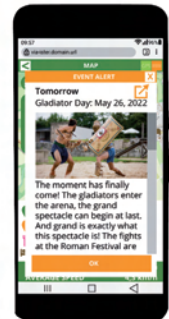
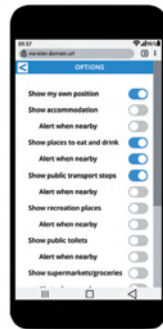

5. Transznacionális interaktív eszköz (ISTER alkalmazás)

A VIA ISTER transznacionális interaktív eszköz célja, hogy interaktív térképek alapján népszerűsítse a Területi Atlaszban összegyűjtött és tárolt, római kori helyszínekre és útvonalakra vonatkozó, georeferenciával ellátott információkat.

Az ISTER alkalmazás a következőket biztosítja:

- A római kulturális örökség (helyszínek és műemlékek, utak és útvonalak) interaktív térinformatikai térképei;
- A római kulturális örökség leírásai, képek, illusztrációk és multimédiás elemek;
- Naprakész információk a környékről, különösen turisztikai információk (étkezési lehetőségek, szálláslehetőségek, ivóvízforrások, illemhelyek, tömegközlekedés, rendezvények és egyéb látnivalók);
- A római kulturális örökséghez kapcsolódó gyalogos és kerékpáros útvonalak.

6. Kísérleti tevékenységek

A kísérleti tevékenységek az interaktív digitális eszköz - ISTER alkalmazás tesztelési szakaszának eredményei a római ökokulturális útvonalhoz kapcsolódóan. Céljuk, hogy összekapcsolják a digitális alkalmazást a kísérleti helyszíneken megvalósuló fizikai beruházásokkal. A Roman Milliaris digitális és fizikai környezetben egyaránt létezik majd, és segít a felhasználóknak az utazás testreszabásában, valamint a fizikai haladás nyomon követésében a digitális környezetben.

7. A szakpolitikai kézikönyv irányelvei

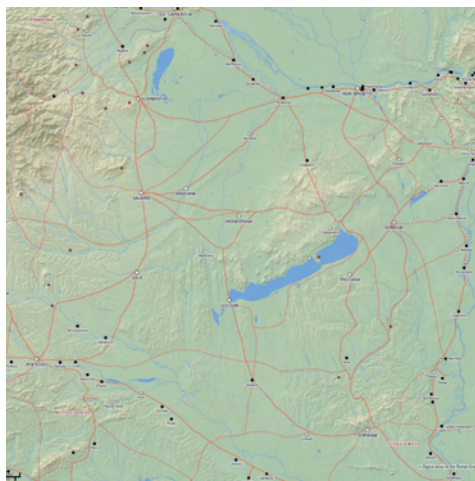
A kézikönyv az ISTER projekt tapasztalatai alapján a Duna régióban és uniós szinten osztja meg a megállapításokat és ajánlásokat a közösségekkel. Hozzájárul a többszintű érdekeltek kapacitásának kiépítéséhez és a szabályozási keret feltételeinek kialakításához a szakpolitikai integrációs intézkedések révén.

A (római) kulturális örökségi javak kezelésének gyakorlati, technikai és szervezési/irányítási szempontjaira vonatkozó jó transznacionális gyakorlatokat tartalmaz, azzal a céllal, hogy homogén eszközöket és stratégiákat hozzon létre a kulturális örökség és az erőforrások védelmére, felértékelésére és fenntartható használatára.

8. Fenntartási nyilatkozat

A projekt eredményeit, platformjait, kézikönyveit és eszközeit a célfelhasználókkal szoros együttműködésben fejlesztették ki. A prioritások, igények és követelmények azonban idővel változhatnak. Az ISTER projekt digitális eszközeinek további fenntarthatósága az együttműködés

folytatásától és frissítésétől függ a projekt befejezése után.

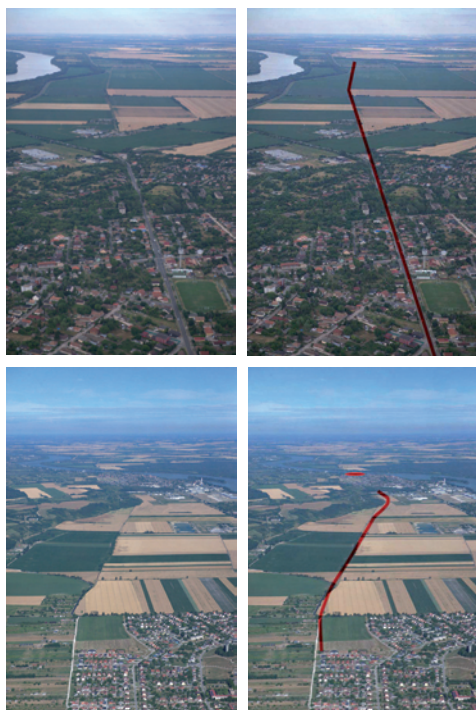
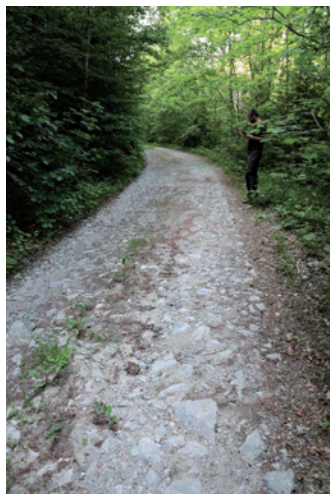
A projekt fenntarthatóságát biztosító egyik eszköz az ISTER Földrajzi Információs Rendszer alapú Atlasz és Interaktív Alkalmazás karbantartásáról szóló megállapodás. A két ISTER eszközre vonatkozó fenntartási nyilatkozat aláírásával az érintett érdekelt felek (múzeumok, kulturális szervezetek, közintézmények stb.) integrálni szándékoznak ezeket az eszközöket helyi, regionális és nemzeti szintű politikáikba.

III. Légi felvételek, terepbejárások és ásatások

Az ISTER projekt a partnerországok kiválasztott területeiről olyan római kori útszakaszokat azonosított, amelyek túl halványak, túl nagyok vagy túlságosan szakadozottak ahhoz, hogy a modern régészet nem invazív kutatási módszereivel a talaj szintjén értékelni lehessen őket.

A légi felvételek értékes vizuális információkkal szolgáltak, és hozzájárultak a római utak területi elrendezésének és a táj jellegzetességeinek jobb megértéséhez. A vizsgálatot a projekten belül egy kismotoros repülőgép és egy kamerával és hőkamerával felszerelt drón végezte, hogy madártávlatból lehessen felvételeket készíteni a lehetséges római utakról az együttműködés teljes területén.

A légi felvételekkel kapcsolatos tevékenységek mellett az ISTER projekt keretében terepbejárások és ásatások sorát végezték el, hogy azonosítsák az eddig még nem ismert, értékes fennmaradt római kori útszakaszokat.

IV. ISTER Nemzetközi Legjobb Gyakorlatok Díja

A verseny célja a Duna régió római örökségéhez kapcsolódó kulturális örökség védelmére, megőrzésére, kezelésére, felértékelésére és fenntartható használatára irányuló innovatívprojektekéskezdeményezések legjobb gyakorlatainak elismerése és támogatása volt.

Ez a Duna régió 7 országából származó résztvevőket arra ösztönözte, hogy jelentkezzenek. A nemzetközi zsűri 12 pályázatot értékelt, és minden kategóriában győztest hirdetett.

• **1. kategória** - A római örökség védelme és megőrzése

1. díj nyertese: *Uzice Nemzeti Múzeum, (Szerbia)*

Projekt: A Lapidáriumban található ókori műemlékek védelme és megőrzése

• **2. kategória** - A római örökség népszerűsítése és felértékelése

1. díj nyertese: *Nemzeti Egyesülési Múzeum Alba Iuliában (Románia)*

Projekt: PANTHEON 3D

• **3. kategória** - A római örökség fenntartható használata és fejlesztése

1. díj nyertese: *Vidin Regionális Hivatal (Bulgária)*

Projekt: Hálózat a fenntartható mobilitásért a Duna mentén/ Transdanube.Pearls (Duna Gyöngyei)

Az ISTER projekt díjátadó ünnepségére 2022. február 23-án került sor Aalenben (Németország).

V. Műhelymunka

- 3 modul
- 8 ország
- 10 projektpartner
- 30 műhelymunka

A területi partnerek összesen 30 helyi kapacitásbővítési műhelymunkát szerveztek a helyi érdekelti csoportok informálása, bevonása és képességeinek fejlesztése érdekében, hogy hatékony és erős, horizontális együttműködések alapuló, a projekten túl is működő érdekelti csoportot hozunk létre.

A kapacitásfejlesztő műhelymunkák témái:

- **1. modul:** A római út öröksége, mint a turizmus, a helyi/regionális fejlődés motorja
- **2. modul:** A római út öröksége, mint a szakpolitika és a szabályozási keret eszköze
- **3. modul:** A római út öröksége, mint a csere és az együttműködés eszköze

VI. Eredmények és eszközök

- **Gyakorlati útmutató az érdekelt felek feltérképezéséhez**

Az útmutató különböző módszertani leírásokat és eszközöket mutat be a római útvonalak és települések örökségével kapcsolatos érdekelt felek azonosításához a konzorciumi területek helyi szintjén. A keretrendszer egy fontossági/befolyásolási mátrix és érdekelemzés alapján mélyebb megértést nyújt az azonosított felek érdekeiről, befolyásáról és az információcsere-kapcsolatokról.

- **A szakpolitikai és szabályozási jelentés** elemzi a kulturális örökség védelmének és felértékelésének tendenciáit és feltételeit (Duna régió és uniós szinten), a partner városok/ régiók/országok jelenlegi szakpolitikai kereteit az örökségi értékek védelmére és felértékelésére vonatkozóan, különös tekintettel a római kori útvonal- és településhálózat fizikai örökségére.

A jelentés a római kori útvonalak és a településhálózat mint kulturális útvonal védelmére, fejlesztésére és felértékelésére irányuló jelenlegi politikák, tervek és szabályozási eszközök tekintetében a legjobb gyakorlatokat/sikeres példákat mutatja be.

- **A közös teljesítményértékelési eszköztár** egy sor olyan gyakorlati módszert, politikai iránymutatást, mechanizmust és ajánlást tartalmaz, amelyeknek nagy a tesztelési, replikációs és kreatív képi lehetősége a kulturális útvonalak azonosításában és értékelésében való jártasság növelése,

valamint a római ökokulturális útvonalak fejlesztésére, használatára és felértékelésére irányuló új közös megközelítések kialakítása érdekében a Duna régióban.

- **A Területeken Átívelő Közös Tapasztalatcsere Modulok Eszköztár** olyan anyagot tartalmaz, amely támogatás nyújt a többszintű érdekelt csoportjának címzett helyi kapacitásbővítési műhelymunka lebonyolításához. Az iránymutatások sikeresen kezelik a római útvonalak és településhálózat elérhetőségével, használatával és felértékelésével kapcsolatos hiányosságokat és kihívásokat a Dunai régióban, és összehangolják a területrendezéssel, a földhasználattal és a környezetvédelemmel kapcsolatos ágazati elképzeléseket és dokumentumokat.

- **ISTER projekt dokumentumfilm**

Az ISTER projekt dokumentumfilm transznacionális marketingeszközként készült el szélesebb körű felhasználásra és terjesztésre, amely a projekt különböző pillanataiban készült felvételek gyűjteményét tartalmazza, és a római ökokulturális útvonal egyéni és kollektív identitása közötti kapcsolatot népszerűsíti, hangsúlyozva a helyi termékeket és tapasztalatokat az ISTER projekt partnervárosokban és országokban.

VII. Kisléptékű beruházás

Az ISTER projekt keretében megvalósuló kisléptékű beruházások valamennyi partnerország területeit érintik, és a római útvonalak hálózatával és a települések felértékelésével kapcsolatos nemzetközi és helyi/regionális kihívásokra adnak választ. Az ISTER projekt részeként 6 ország 8 partnere 40 római ihletésű mérföldkövet vagy fémtáblát helyezett el az ókori római utak mentén. A mérföldkövek a projekt alapinformációin túl tartalmazzák az adott terület távolságát Rómától, a Via Ister logót és a fémlemez ferde oldalára van gravírozott QR-kódja bővebb információt ad az adott területről magyar és angol nyelven.

Az Ókori Római Út mentén római ihletésű mérföldkö (úgynevezett miliárium) elhelyezésének célja, hogy növelje a fennmaradt örökség láthatóságát a projekt mind a 8 országában, különösen a feltáratlan területeken, és hozzájáruljon az egész Duna régió globális márkáépítéséhez, mivel a római mérföldkövek visszatérő elemek lesznek az útvonal mentén.

VIII. Kommunikáció, disszemináció, az eredmények megosztása és hasznosítása

A projekt életciklusa során valamennyi konzorciumi partner kommunikációs, disszeminációs és figyelemfelkeltő tevékenységeket hajtott végre. A projekt eredményeinek, kezdeményezéseinek és eseményeinek népszerűsítése a konzorciumi országok nemzeti nyelvein és angol nyelven, a DTP (Danube Transnational Programme) meglévő weboldalán, a projekt és a partnerek kommunikációs csatornáin keresztül, valamint a megfelelő hagyományos és közösségi médiával való aktív együttműködés révén történt.

Hatás:

- hálózatépítés és az érdekelt felek bevonása;
- intenzív együttműködés más szinergikus projektekkal és kezdeményezésekkel;
- a sajtóval és a médiával való kapcsolattartás;
- a helyi közösségek fejlesztésében való részvétel;
- hozzájárulás az aktív társadalmi befogadáshoz.

Eredmények:

- 1 záró kiadvány
- 2 tudományos publikáció
- 2 nem tudományos publikáció
- 5 e-hírlevél
- 17 figyelemfelkeltő rendezvény
- 40 az ISTER projekt külső eseményeken való népszerűsítése
- 1000 publikáció 8 nyelven a hagyományos és közösségi médiában
- több mint 300 000 megtekintés és vélemény

Nemzetközi műhelymunkák

A konzorciumi partnerek a projekt időtartama alatt három, a projekt eredményeinek hasznosítását célzó műhelymunkán vettek részt, amelyeket Gyulafehérváron (Románia), Aalenben (Németország) és Carnuntumban (Ausztria) tartottunk. A rendezvények elősegítették a jobb megértést és a belső együttműködést. Az ISTER projekt hálózatot szélesebb körben bővítettük azáltal, hogy a hálózaton kívüli projektekkel/kezdeményezésekkel szinergikus kapcsolatokat hoztunk létre, és közös ütemtervet dolgoztunk ki az eredmények nyomán követéséhez.

IX. Együttműködés

A Duna régió országai közül a vezető partnert adó Románia mellett Bulgária, Magyarország, Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Szlovénia, Ausztria és Németország régészeti szakmai, szakértői szervezetei és önkormányzatai vesznek részt a projektben. A projekt eredményessége a Duna Régió érdekelt partnereinek hosszú távú együttműködésén alapul, amely előfeltétele a római örökség (útvonalak és települések hálózatának) fenntartható felhasználásának.

A projektben **nyolc országból** összesen **26 együttműködő partner** (15 finanszírozott együttműködő partner és 11 társult stratégiai partner) vett részt

Az ISTER célja egy 2000 éves örökség felélesztése a Duna régióban azáltal, hogy a „római utakat” visszahelyezi a térképre, és a rómainak nyomát követve segíti a gyalogosbarát útvonalakat kialakítását, amelyek hozzájárulhatnak a helyi gazdaság fejlődéséhez, összekapcsolják a közösségeket és egy öko-kulturális folyosó mentén középpontba helyezik az eddig elhanyagolt területeket.

www.interreg-danube.eu/approved-projects/ister

www.facebook.com/ISTER

www.twitter.com/interregISTER

www.linkedin.com/in/interreg-ister-2610741b7

